

Bilag 11 Notat om baseline 2015 og dosering af virkemidler besluttet i Grøn Vækst

Notat om baseline 2015 – uddybning af retningslinjer

Baseline 2015 er defineret i retningsliniernes afsnit 3. I afsnittet er listet de politisk bundne tiltag der er med i fremskrivning til baseline 2015.

I dette notat præciseres hvad der indgår i baseline 2015 for:

- VMPII-III
- Miljøbeskyttelseslovens – spildevandplanlægning
- Vandløbsloven

1.VMP II – III

I tidligere vurderinger af indsatsbehov, fx i virkemiddeludvalget, blev der forudsat en fuld effekt af VMPIII aftalen som baseline 2015.

Det er i Grøn Vækst besluttet at samle indsatserne fra den tidligere VMPIII aftale og indsatserne i vandplaner. Det er i afsnit 7.10.1 og bilag 6 angivet, hvordan den hidtidige effekt af VMPIII indregnes i vandplanerne.

2. Miljøbeskyttelseslovens – spildevandsplanlægning

Der skal generelt indregnes politisk vedtagne konkrete mål. For spildevand er anført i bilag 1 afsnit 11.8:

Opgørelsen af baseline 2015 omfatter de tiltag, der allerede er aftalt/besluttet, at kommunerne skal gennemføre. For punktkilder omfatter det indsatsen overfor den ukloakerede spredte bebyggelse i det åbne land, hvor der ligger en henstilling fra ministeren til kommunerne om, at indsatsen skal afsluttes i 2012.

De foranstaltninger, der allerede er planlagt i kommunernes spildevandsplaner, vurderes også at indgå som baseline 2015.

Foranstaltninger, der allerede skulle være planlagt gennemført jf. regionplaner, men som endnu ikke er udmøntet i kommunale handleplaner/spildevandsplaner, skal også indgå for så vidt angår indsatsen over for spildevandsudledninger fra den spredte bebyggelse

I regionplanerne kan der herudover findes forskelligartede anbefalinger vedr. spildevand. Disse anbefalinger indgår ikke i baseline 2015, og i øvrigt er sådanne anbefalinger afløst af retningslinierne for vandplanerne.

Regnbetingede udledninger

Regnbetingede udledninger (RBU) skal med i baseline 2015 i det omfang, det fremgår af spildevandsplanerne. Alle spildevandsplaner rækker formodentligt ikke til 2015, hvis kommunerne allerede nu ved, at de vil fortsætte med at etablere bassiner frem til 2015 kunne det være hensigtsmæssigt – hvis det er praktisk muligt - at få det oplyst og med i baseline 2015. De retningslinier, der findes i de gamle regionplanerne, indgår derfor ikke i baseline 2015. De afløses af BLST retningslinjerne, da de tidligere retningslinjer i regionplanerne var meget

forskelligartede. BLST retningslinjerne tilstræbes at være den mest cost-effektive måde at regulere RBU'er på for at opnå målene i vandplanerne.

Andre forhold der falder ind under "forskellige anbefalinger vedr. spildevand" fra det tidligere regionplaner, er anbefalinger om forbud mod spildevandsnedsivning i visse søoplande, forbud mod udledninger af spildevand til søer (og moser), forbud mod små nedsivninger i diverse grundvandsbeskyttelsesområder (dog ikke § 22 områder, hvor der jo er et lovgivningsmæssigt forbud). Sådanne afslag skal behandles individuelt og helt konkret begrundes og der skal være et naturvidenskabeligt grundlag herfor. Disse indgår derfor ikke i BLST retningslinjer og baseline 2015.

Det der skal med fra regionplanerne for spildevand er særligt de områder, hvor der er udlagt rensning for spredt bebyggelse, og hvor kommune ikke medtaget det eller det er mangelfuldt i spildevandsplanen. Her er indsatsen bundet op på både en lov og en politisk aftale og indgår dermed i baseline 2015.

Vandløb

Med hensyn til vandløbsrestaureringsprojekter regnes der i vandplanernes baseline 2015 med de aktiviteter, der allerede er besluttet gennemført i perioden frem til 2015. Det kan fx være besluttede projekter som led i miljømilliarden. Indregning af andre planlagte/kommunalt budgetterede vandløbsrestaureringsprojekter må baseres på forespørgsler hos kommunerne, da der ikke findes bindende retsakter eller planer, der kan lægges til grund.

Endelig må det i baseline 2015 forudsættes at vedligeholdelse i henhold til gældende regulativer sker forskriftsmæssigt. Hvor dette ikke er tilfældet, og hvor der sker en for hårdhændet vedligeholdelse, skal kommunerne sikre at denne praksis ændres i overensstemmelse med vandløbsregulativerne.

Dosering af virkemidler besluttet i Grøn Vækst

Indledning

Der er gennem de seneste år udført et overordentligt stort arbejde i miljøcentrene med at forberede udkast til 23 vandplaner, som By- og Landskabsstyrelsen skal lave udkast til, jf. Miljømålsloven.

Hovedleverancen er, at By- og Landskabsstyrelsen skal kunne levere ensartede og kvalitets-sikrede planudkast til den offentlige høring.

Planudkastene skal tilsammen og hver for sig holde sig inden for de fastsatte rammer, herunder naturligvis ikke mindst Grøn Vækst. Produktet skal være af en sådan kvalitet, at planerne – teknisk set – skal kunne sendes i høring.

Sammenhæng mellem styringsinstrumenter

Instruksen indgår som ét af flere styringsinstrumenter i forhold til at sikre ensartethed og kvalitet. Styringsinstrumenter skal tilsammen sikre, at vandplanerne tilsammen og hver for sig holde sig inden for de politisk fastsatte rammer, herunder Grøn Vækst. Styringsinstrumenterne er:

- **Retningslinjerne (version 5.0)** fastlægger som bekendt detaljerede retningslinjer for, udarbejdelse af vandplanudkastene. Eventuelle uklarheder i retningslinjerne er løbende afklaret i netværkene og planudkastenes ophæng i retningslinjerne vil indgå i den afsluttende kvalitetssikring, jf. nedenfor.
- **Prototypen** er et konkret eksempel på, hvordan en vandplan skal se ud jf. retningslinjerne. Samtlige 23 vandplaner skal leve op til den gældende version af prototypen. Det vil konkret sige, at afvigelser fra prototypen skal begrænses mest muligt for at skabe mest mulig ensartethed i planudkastene. Det enkelte center har ansvaret for at kunne forklare at de nødvendige afvigelser fra prototypen er *stedspecifikt nødvendige* samt at afvigelserne er indenfor rammerne af Grøn Vækst, lovgivning, retningslinjer, instruksen m.v. Hertil kommer at afvigelserne ikke må indskrænke det kommunale råderum eller i øvrigt være i konflikt med ministerens prioriteringer
- **Instruksen** fastlægger hvorledes Grøn Vækst indarbejdes i de 23 vandplaner.
- **Kvalitetssikringen** fastlægger, hvorledes centrene sikrer kvaliteten på tværs. Der er tre spor i kvalitetssikringen, nemlig **1)** at den samlede indsats er i overensstemmelse med aftalerne om Grøn Vækst **2)** at planer følger retningslinjerne, og **3)** at den enkelte plan har den fornødne sammenhæng og kvalitet. I forbindelse med pkt. 3 skal det understreges, at det enkelte miljøcenter jf. delegationsbekendtgørelsen fortsat har det endelige ansvar for de enkelte vandplaner.

Indsatskravene

Indsatskravet på nationalt plan er fastlagt af ministerudvalget Grøn Vækst til en reduktion af udledningen med:

- 19.000 tons kvælstof
- 210 tons fosfor

Dertil kommer op til 7.300 km vandløbsstrækninger med ændret vedligeholdelse.

Det samlede indsatskrav skal fordeles som indsatser i de enkelte vandplaner.

Indsatser over for punktkilder; vandløb med spærringer, okker, vandindvinding og anvendelse af sø- og vandløbs restaurering justeres i forhold til resultatet af den offentlige høring.

Der er i udkast til vandplanerne fastlagt indsatser svarende til 9.000 tons kvælstof. Det er med Grøn Vækst aftalerne fra hhv. juni 2009 og april 2010 besluttet, at der skal ske en reduktion på 19.000 tons kvælstof fra landbruget i 2015. For de 10.000 tons kvælstof er der som følge af aftalerne igangsat et udredningsarbejde om vandplanernes konsekvenser i visse egne af landet og den fremadrettede kvælstofregulering med belysning af fordele og ulemper ved en model med omsættelige kvælstofkvoter i forhold til alternativer mhp. fastlæggelse af resterende indsatskrav og valg af konkrete virkemidler. Det endelige resterende indsatsbehov, der skal nås i første planperiode (2010-2015) fastlægges først for det enkelte vandopland, når ovenstående analyse foreligger. Den samlede analyse skal være færdig i 2011. På baggrund af analysen vil der blive fastlagt en tidsplan for de fremadrettede krav til kvælstof-reduktion.

Virkemidler

Der er knyttet en række virkemidler til opfyldelse af indsatskravene. Tabel 7.5 i afsnit 7.10.1 viser de virkemidler fra ministerudvalget Grøn Vækst, som skal indarbejdes i vandplanerne som led i at sikre indsatsen opfyldt.

En del af virkemidlerne er af generel karakter og omfatter alle oplandestyper, mens de øvrige virkemidler omfatter vådområder, yderligere efterafgrøder og ådale. Dertil kommer ændret vandløbsvedligeholdelse.

Andre aftaler (baseline)

Som grundlag for arbejdet i ministerudvalget Grøn Vækst ligger bl.a. en opgørelse af forventede miljøeffekt af øvrige politiske aftaler. Dette fremgår i tabel 7.4. I afsnit 7.10.1.

Som følge af VMPIII midtvejsevalueringen forventes N-effekten fra år 2003/04 til 2015 at være en reduktion på i udledningen på 1.174 ton N/år.

Som følge af energiaftalen 2008-2011 forventes der en N-reduktion i vandområderne på 64 tons ved øget anvendelse af biogas samt 391 ton N ved et forøget areal af energiafgrøder.

Strukturudviklingen i landbruget medfører et betydeligt fald i anvendelsen af intensiv afgræsning. Som følge af mere slæt i stedet for afgræsning forventes effekten at være 443 tons N/år

Effekten af den særlige vand- og naturindsats (SVNI-projekterne) på 526 tons N/år kan fordeles regionalt, jf. nedenstående afsnit.

Den samlede N-reduktion af den særlige vand- og naturindsats er på 610 tons N/år (Vådområdeprojekter i miljømilliarden (SVNI)). Enkelte projekter har baggrund i VMPII- og VMPIII-ordningerne og indgår derfor i den samlede VMPIII-indsats. Konkrete drejer det sig om projekter med en N-effekt på 84 tons N/år, der derved indregnes i de generelle virkemidler under VMPIII. Det er en beregningsforudsætning at projekterne er gennemført så effekten indgår i den fremtidige belastning år 2015.

Miljømilliard projekter indregnes i de oplande og med den effekt, der fremgår af de seneste opgørelser fra Skov- og Naturstyrelsen. I de tilfælde projekterne er beliggende i vandsystemer med søer indregnes effekten med den pågældende placering i vandløbs- og søsystemet.

Den samlede N-udledning til marine områder på landsplan i 2005 er af Miljøcentrene opgjort til 63.716 t N/år. Det vurderes, at bidraget fra landbrugsarealet udgør cirka 58.900 t N heraf. På baggrund heraf kan baseline effekten af allerede vedtagne tiltag på 2.072 t N/år for N-bidraget fra landbrugsarealet beregnes til 4 %. SVNI projekterne er ikke medregnet heri.

For punktkilder gælder derudover, at opgørelsen af baseline 2015 omfatter de tiltag, det allerede er aftalt/besluttet at kommunerne skal gennemføre. For punktkilder omfatter det indsatsen over for den ukloakerede spredte bebyggelse i det åbne land som beskrevet i regionplanerne, hvor der ligger en henstilling fra ministeren til kommunerne om, at indsatsen skal afsluttes i 2012.

De foranstaltninger, der allerede er planlagt i kommunernes spildevandsplaner, skal også indgå som baseline 2015. Der henvises til afsnit 7.10.1 for beskrivelse af baseline.

Miljøeffekten af virkemidler af generel karakter

Ministerudvalget for Grøn Vækst har fastlagt virkemidler af generel karakter, der vil omfatte alle typer af oplande. Dette fremgår af tabel 7.5 i afsnit 7.10.1.

Baggrunden for de forventede effekter beskrives i virkemiddelkataloget som findes på www.nst.dk.

Den samlede effekt af virkemidler med generel karakter er 5.228 tons N/år og 178 tons P/år i alle oplande i år 2015.

Den samlede N-udledning til marine områder på landsplan er opgjort til 63.716 t N/år i perioden 2001-2005. Bidraget fra landbrugsarealerne udgør cirka 58.900 t N heraf. På baggrund heraf kan effekten af virkemidler med generel karakter på 5.228 t N/år for N-bidraget fra landbrugsarealet fastsættes til 9 %.

For forfor er der stor usikkerhed på en opsplitning mellem det egentlige bidrag fra landbrugsarealerne og bidraget fra spredt bebyggelse. I konkrete oplande vil der i nogle tilfælde be-

regnes urealistisk lave eller endog negative arealbidrag, såfremt man forsøger at skelne mellem bidraget fra spredt bebyggelse og det egentlige arealbidrag.

Det er derfor valgt at lade bidraget fra spredt bebyggelse indgå som en del af det samlede arealbidrag.

Den samlede P-udledning kan på baggrund af oplysninger fra DMU fastlægges til 2.210 t P/år i perioden 2001-2005. Arealbidraget inklusiv bidraget fra spredt bebyggelse udgør cirka 1.250 t P. På baggrund heraf kan effekten af virkemidler med generel karakter på 178 t P/år fastsættes til 14 % af bidraget fra landbrugsarealerne inklusive bidraget fra spredt bebyggelse.

For beregning af belastningen fra landbrugsarealet henvises til retningslinjer version 5.0, bilag 6.

Miljøeffekten af øvrige virkemidler:

De øvrige virkemidler fremgår af tabel 7.5 i afsnit 7.10.1.

Vådområder og yderligere efterafgrøder.

For at målrette indsatsen er det besluttet, at de øvrige virkemidler Vådområder og Yderligere efterafgrøder doseres relativt i forhold til indsatsbehov i de marine V1 og V2 områder og under hensyntagen til potentialerne for virkemidlerne i oplandene.

Vådområder

I beslutningen fra Grøn Vækst ligger der en ramme for vådområder på 10.061 ha i første planperiode indtil 2015, med hovedindsatsen i de første to år. Kvælstofeffekten er fastlagt til 1.132 tons N/år ud fra en kvælstofeffektivitet på 113 kg N/ha (VMUII).

Princippet i fordelingen er, at doseringen afpasses potentialer i form af de potentielle vådområder, der er udpeget i regionplanerne, og behovet for indsats. Et eksempel kan ses nedenfor:

Hovedvandopland	Vådområder		
	Areal (ha)	N-effekt (ton)	Andel af potentiale (%)
1.1 Nordlige Kattegat, Skagerrak	-	-	-
1.2 Limfjorden	3.676	414	21
1.3 Mariager Fjord	343	39	30
1.4 Nissum Fjord	352	40	38

Vanddistriktsmyndigheden fordeler arealerne med tilhørende effekt af virkemidler på kystdeloplandsniveau i forhold til indsats i 1. planperiode, og under hensyntagen til omfanget af potentialer i kystdeloplandene nedenfor søerne.

Doseringen af virkemidlet vådområder må kun overstige 80 % af potentialet i de konkrete kystdeloplande, såfremt der specifikt kan argumenteres herfor, idet der er tale om frivillige ordninger. Det kan derfor ikke forventes, at der opnås fuld udnyttelse af potentialerne.

Yderligere efterafgrøder.

I beslutningen fra Grøn Vækst ligger der en ramme for yderligere efterafgrøder på 140.226 ha i første planperiode indtil 2015, med en foreløbig opgjort N-effekt på 1.950 ton N/år.

Princippet i fordelingen er, at doseringen afpasses behovet for indsats. Et eksempel kan ses nedenfor:

Hovedvandområde	Yderligere efterafgrøder		
	Areal (ha)	N-effekt (ton)	Andel af potentiale (%)
1.1 Nordlige Kattegat, Skagerrak	-	-	-
1.2 Limfjorden	56.318	586	92
1.3 Mariager Fjord	4.655	37	174
1.4 Nissum Fjord	5.471	37	71

Vanddistriktsmyndigheden fordele arealerne på deloplandsniveau nedstrøms søerne efter krav til indsats i første planperiode og potentialer. Det tilstræbes at "arealkvoten" på hovedoplandsniveau for disse virkemidler fordeles ensartet i deloplandene med henblik på at bidrage til samme grad af opfyldelse af krav til indsats i første planperiode. Ved beregningen af effekten af de fordelte hektar på deloplandsniveau tages hensyn til den aktuelle retention i pågældende delopland.

Virkemidlet indgår i Fødevareministeriets regler for gødskning.

Ådale

Beslutningen fra Grøn Vækst indeholder målrettede virkemidler på 3.000 ha ådale med en P-effekt på 30 tons P/år.

Disse ådale doseres primært i søoplandene til søer, hvor miljømålet ikke kan forventes opfyldt ved den generelle indsats overfor spildevandsudledning, etablering af randzoner m.v., og hvor der vurderes at være et potentiale for P-ådale.

Virkemidlet Ådale fordeles efter det resterende behov og potentialer, når effekten af de generelle virkemidler og indsats overfor punktkilder er indregnet af vanddistriktsmyndigheden.

Vandløb

Ministerudvalget for Grøn Vækst har fastlagt en ramme for virkemidlet, ændret vandløbsvedligeholdelse på op til 7.300 km vandløbsstrækninger.

På baggrund af vanddistriktsmyndighedens indmeldte indsatsbehov er virkemidlet, ændret vedligeholdelse for op til 7.300 km vandløb er fordelt på hovedoplandsniveau. Princippet i fordelingen er, at doseringen afpasses behovet for indsats. Et eksempel kan ses nedenfor:

Opland	Navn	km
1.1	Kattegat og Skagerrak	462
1.2	Limfjorden	1206
1.3	Mariager Fjord	36
1.4	Nissum Fjord	283

Indsats i form af ændret vandløbsvedligeholdelse udskydes til en senere planperiode for rør- lagte vandløbsstrækninger i vandløbsspidserne, kunstige eller stærkt modificerede vandløb, og vandløbsstrækninger, hvor der er stillet krav om rensning af spildevand fra spredt bebyg- gelse.

For de resterende vandløbsstrækninger, hvor der er opgjort et behov for ændret vandløbs- vedligeholdelse forventes anvendelsen af virkemidlet, at dække indsatsbehovet for påvirk- ningerne:

- hårdhændet vedligeholdelse,
- okkerpåvirkninger når disse vurderes at kunne løses ved hævning af vand- standen ved ophør eller reduceret vandløbsvedligeholdelse

Desuden forudsættes det, at der på rørlagte strækninger, der genåbnes ikke foretages vedli- geholdelse eller at denne foretages så skånsomt, at de fysiske forhold ikke hindrer god øko- logisk tilstand.

Synergi fra indsats mod punktkilder

Indsats overfor punktkilder for at nedbringe udledningen af organisk stof kan også medføre reduktion af udledningen af næringssalte. I de tilfælde, hvor næringssaltudledningen ned- bringes som følge af indgreb overfor punktkilder indregnes effekten, jf. virkemiddelkataloget på de nedstrøms liggende søer og kystvande.

Øvrige ikke landbrugsrelaterede virkemidler

Disse virkemidler omfatter især spildevandsindsatser, ændret vandindvinding, vandløbs- og sørestaurering og fjernelse af spærringer i vandløb, herunder åbning af rørlagte strækninger, hvor disse findes mellem målsatte vandløbsstrækninger.

De opgjorte indsatsbehov og foreslåede virkemidler præsenteres gennem vandplanforslage- ne og de tekniske baggrundsnotater for interessenterne og bliver kvalificeret under høringen i kommunerne. Der vil efterfølgende blive taget politisk stilling til rammen for indsats.

De tekniske baggrundsnotater, der præsenterer dokumentation for de opgjorte indsatsbehov, der kan anvendes i en kvalificeret drøftelse med interessenterne. Som supplement til dette udarbejdes dokumentation for vandløbs- og sørestaurering og fjernelse af spærringer i vand- løb, herunder åbning af rørlagte strækninger, hvor disse findes mellem målsatte vandløbs- strækninger.

Udskydelser af indsats og anvendelse af undtagelser

Undtagelser er allerede anvendt og indarbejdet i de opgjorte indsatsbehov for 1. planperiode, ligesom anvendelse af 15-20 % og 25-30 % usikkerheder for de marine områder er det. Ind- satskravet for V1 og V2 områder i vandplanerne fastlægges således ved det laveste skøn inden for det faglige usikkerhedsinterval ved beregningerne, svarende til henholdsvis cirka 15 % og cirka 25 %.

Indsats i form af ændret vandløbsvedligeholdelse udskydes til en senere planperiode for rør- lagte vandløbsstrækninger i vandløbsspidserne, kunstige eller stærkt modificerede vandløb,

og vandløbsstrækninger, hvor der er stillet krav om rensning af spildevand fra spredt bebyggelse.

Når indsatsen i Grøn Vækst er fordelt kan der forekomme specifikke vandområder, hvor målet i 1. planperiode fortsat ikke er opfyldt.

I forbindelse med offentliggørelse af Grøn Vækst (presseberedskabet) blev præciseret, at indsatsen betyder, at Danmark opfylder forpligtelserne i EU's vandrammedirektiv inden 2015, mens nogle af målene først muligvis først opnås i en senere planperiode.

I Grøn Vækst udspillet afsnit 2.1. er formuleret: Forud for direktivets 2. planperiode (2016-2021) vurderes behovet for yderligere indsatser for at leve op til Vandrammedirektivets mål om god tilstand i alle danske søer, vandløb og kystvande.